

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การพัฒนาการคุ้มครองสิทธิ: กรณีการประกาศเขตควบคุมมลพิษที่มาบตาพุดและบ้านฉาง

โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๔ เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ก่อให้เกิดพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยมีภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาบตาพุด ได้ก่อปัญหามลพิษและผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงและต่อเนื่องถึงปัจจุบัน โดยมีการขยายอุตสาหกรรมไปติดชิดกับชุมชนโดยไม่มีพื้นที่กันชน ทำให้เกิดกรณีการย้ายโรงเรียนและโรงพยาบาลออกนอกพื้นที่ การรายงานผลตรวจวัดมลพิษที่เกินค่ามาตรฐาน ทั้งคุณภาพน้ำ น้ำทะเล อากาศ และสารอินทรีย์ระเหยง่าย ก่อมลพิษร้ายแรง ดังข้อมูลในรายงานการศึกษาทางวิชาการต่างๆ และในคำพิพากษาของศาล

นอกจากนี้ ยังเกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงและการลดลงของทรัพยากรประมง ทำให้ชาวประมงท้องถิ่นต้องเลิกอาชีพไป การแย่งน้ำจากภาคเกษตรกรรม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชุมชน และสังคมโดยไม่มีมาตรการทางสังคมรองรับ รวมทั้งบริการพื้นฐานของรัฐที่ไม่เพียงพอ นำมาสู่ปัญหาความเจ็บป่วยของประชาชน โดยเฉพาะผู้ป่วยมะเร็ง โรคทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง และโรคเอดส์ ที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งคำพิพากษาของศาล และการศึกษาทางวิชาการต่างๆ เป็นข้อมูลหลักฐานยืนยัน

การละเมิดกฎหมายและการละเมิดสิทธิของประชาชนทั้งหลายดังกล่าว จึงนำมาสู่การฟ้องคดีต่อศาลปกครองระยอง และศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ให้ประกาศพื้นที่มาบตาพุดและบ้านฉางเป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๒๕๓๕ ได้กำหนดขอบเขตอำนาจและแนวทางในเรื่องเขตควบคุมมลพิษ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ว่าราชการจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการลดและขจัดมลพิษอย่างเข้มงวดและจริงจัง ซึ่งรัฐบาลควรต้องดำเนินการตั้งแต่ก่อนหน้าคำพิพากษาอยู่แล้ว แต่กลับยังไม่ดำเนินการ ปล่อยให้สถานการณ์วิกฤตเลวร้ายลงไปเป็นทวีคูณ

สำหรับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผู้ก่อมลพิษที่สำคัญในพื้นที่และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์หลักจากการลงทุน มีการให้ข้อมูลทางสื่อมวลชนว่า การประกาศเขตควบคุมมลพิษจะทำให้บทบาทและอำนาจไปอยู่ที่ท้องถิ่นแทนส่วนกลาง จึงไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในกฎหมาย ในขณะที่การพูดเรื่อง ผลกระทบต่อการ

ลงทุนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็เป็นการกล่าวอ้างที่ปราศจากสำนึกในหลักมนุษยธรรมและความรับผิดชอบต่อชีวิตเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อมอันทรงค่ายิ่ง รวมทั้งยังเท่ากับตีค่าของการลงทุนโครงการอุตสาหกรรมให้ต่ำต้อยลงไป กลายเป็นปฏิปักษ์ต่อชีวิตและคุณภาพชีวิตมนุษย์อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและสูงสุดเหนือสิ่งอื่นใด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งดำเนินการศึกษาและการตรวจสอบการละเมิดสิทธิในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาตาพุดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ เห็นว่า ด้วยหลักความรับผิดชอบต่อประชาชนโดยพื้นฐาน รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งประกาศเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการลดและขจัดมลพิษโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งดำเนินการโดยรีบด่วน เพื่อให้การดูแลรักษาบรรดาผู้ต้องรับผลกระทบเลวร้ายจากความผิดพลาดของทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน เนื่องจากข้อมูลหลักฐานการศึกษาต่างๆ แสดงให้เห็นว่า ปัญหามลพิษยังไม่มีแนวโน้มลดลงแต่กลับมากขึ้นกว่าเดิม และรัฐบาลยังไม่สามารถควบคุมและขจัดมลพิษได้ ดังปรากฏในคำพิพากษาของศาลปกครองระยอง

เขตควบคุมมลพิษ เป็นมาตรการตามกฎหมายที่วางแนวทางไว้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรมให้อำนาจฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินงานให้เข้มงวดและจริงจัง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวทางของการกระจายอำนาจ โดยรัฐบาล ควรสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษ การเรียนรู้ผลกระทบและมาตรการต่างๆ ในการลดและขจัดมลพิษ และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการป้องกันผลกระทบและการวางแผนลดและขจัดมลพิษอย่างมีธรรมาภิบาล รวมทั้งเป็นโอกาสของรัฐบาลในการเลือกและกำหนดมาตรการเพื่อลดและขจัดมลพิษที่คุ้มครองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในพื้นที่ ในขณะเดียวกันก็กระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่าง สร้างสรรค์ด้วย

สำหรับกระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการใหม่ จำเป็นต้องวางระบบใหม่และควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัด ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ ซึ่งกำหนดให้ต้องมีการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการให้ความเห็นขององค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ก่อนการดำเนินโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสาธารณะอย่างที่กำลังเป็นปัญหาเลวร้ายอยู่ในขณะนี้

อนึ่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอคัดค้านความดำริของรัฐบาล ในอันที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองที่ให้มีการประกาศเขตพื้นที่ปัญหาดังกล่าว เป็นเขตควบคุมมลพิษ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนอยู่ในขณะนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒